

бутнього з виробленням стратегії, а з другого – погоджувати позиції зацікавлених сторін, формувати загальне бачення перспектив, розробляти плани розвитку, прийнятні для суспільства в цілому.

Література:

1. Семенов Г.А., Станчевский В.К., Панкова М.О., Семенов А.Г., Гребінець К.М. Організація планування на підприємстві: Навч. посіб.-К.: Центр навчальної літератури, 2006.-528с.
2. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства: Навчальний посібник.-К.: Центр навчальної літератури, 2006.-472с.
3. Т.Є.Циба Особливості і механізм стратегічного планування // Актуальні проблеми економіки. - 2006. -№2. - с.159-172.
4. Н.О.Лисенко Стратегічні прогнози як елемент стратегічного управління підприємством // Актуальні проблеми економіки. - 2007. -№7. - с.166-173.
5. О.Р.Кривицька Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку // Фінанси України. - 2005. -№3. - с.138-146.
6. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Стратегічне управління підприємством. Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, виправл. і доп. За ред. Василенка В.О.-К.: Центр навчальної літератури, 2004.- 400с.
7. В.О.Точилін, І.С.Вербицький Моделі стратегічного планування: світовий досвід та практика впровадження // Актуальні проблеми економіки. - 2007. -№1. - с.109-115.
8. Н.В.Касьянова, К.В.Філь Підходи до подолання невизначеності стратегічної інформації // Актуальні проблеми економіки. - 2007.- №10. - с.103-108.

Олійник К.М., Коробський Р.В.

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У сучасному світі рівень науково-технологічного розвитку є не тільки одним із найважливіших показників соціально-економічного стану країни, а й основним ресурсом її економічного зростання. На сьогодні істотно зростає значення як науково-дослідної діяльності, так і конструкторських, і експериментально-дослідних розробок для здійснення інноваційних процесів. Тому можна без перебільшення говорити про те, що теза про необхідність інноваційної переорієнтації економіки є найбільш обґрунтованою надією прискорення соціально-економічних реформ.

Актуальність дослідження даних питань зростає в зв'язку з тим, що українська економіка прагне до гідного й органічного входження у світове співтовариство. Подолання відставання практично у всіх галузях і виробництвах припускає посилення інноваційного характеру підприємницької діяльності, формування особливої інноваційної сфери, та законодавчого її регулювання. Нині інноваційна політика України та механізм її реалізації залишаються досить проблематичними. Прийнято ряд законодавчих документів, що в цілому відповідають правовим актам, рекомендованим Всесвітньою організацією інтелектуальної власності

і дістали позитивну оцінку з її боку. Однак проблема ефективної законодавчої підтримки інноваційного розвитку України ще не вирішена.

Мета даної статті полягає у дослідженні особливостей законодавчого регулювання інноваційної діяльності в Україні, виявленні існуючих проблем в цьому напрямку та можливих шляхів вдосконалення функціонування інноваційної сфери.

Більшість підприємств України усвідомлює необхідність здійснення інноваційної політики, але успішне її здійснення повинно ґрунтуватися на відповідній нормативно-правовій базі.

Законодавство України у сфері інноваційної діяльності базується на Конституції України і складається із законів України «Про інвестиційну діяльність», в якому надається статус однієї із форм інвестиційної діяльності, яка здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво та соціальну сферу; Закон України «Про інноваційну діяльність» визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлює форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямований на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом, Закон України «Про засади створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» (визначені стратегічні та середньострокові пріоритетні напрями інноваційного розвитку суспільства), Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» та ін.

Законодавче забезпечення науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні започатковане Законом України «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності». Цей закон з часом зазнав змін, і в 1998 році був прийнятий новий закон «Про наукову і науково-технічну діяльність», в якому формулюються завдання науки як найважливішого елемента інноваційного циклу.

Крім зазначених документів, важливе місце посідає «Концепція науково-технічного та інноваційного розвитку України», яка містить головні цілі, вказує пріоритетні напрямки та принципи державної науково-технічної політики, механізми прискореного інноваційного розвитку, орієнтири структурного формування науково-технологічного потенціалу та його ресурсного забезпечення.

Зважаючи на наявність великої кількості нормативно-правових актів щодо інноваційного розвитку України, можна сказати, що в цілому створена важлива законодавча база для здійснення і розвитку інноваційної діяльності. Але більш важливим питанням є чи дієвий механізм реалізації всіх наявних законів.

В законодавстві визначені пріоритети інноваційної діяльності, були задекларовані державні преференції для суб'єктів інноваційної діяльності. Але механізм державного інвестування в інноваційну діяльність за рахунок надання пільг не знайшов свого практичного втілення.

Основним джерелом фінансової підтримки інноваційної діяльності є кошти Державного бюджету України. Згідно законодавства фінансування науки проводиться на рівні 1,7 % ВВП. А оскільки ВВП має не дуже високе значення,

темпи росту ВВП невисокі, тому обсяг вкладень в інноваційний розвиток не є значимим.

Серед інших проблемних моментів у законодавчому забезпеченні інноваційної діяльності в Україні можна виділити наступне. Обмеження інноваційної діяльності є наслідком неефективного державного впливу, зокрема податкових пільг, антімонопольного, патентно-ліцензійного та кон'юнктурного регулювання технологічного оновлення виробництва. Українським законодавством визначено лише одну пільгу для інноваційної діяльності – оподаткування в розмірі 50% від чинної ставки прибутку від реалізації інновацій інноваційними центрами, занесеними до державного реєстру. Тобто всі підприємства фактично позбавлені пільг в інноваційній діяльності, якщо вони не зазначені інноваційними центрами, що припиняє їх наукові та проектно-конструкторські роботи, освоєння і впровадження нових технологій та виробництво нової продукції. Пільги, які існували в Законі України «Про оподаткування прибутку підприємств і організацій» 1992 року, дозволяли стимулювати творчу інноваційну діяльність, розробляти конкурентоспроможні новації, що забезпечувалось звільненням від оподаткування їх прибутку. Абсолютне вилучення цих пільг фактично ліквідувало всі стимули для існування інноваційної діяльності на підприємствах.

Сьогодні надзвичайно важливим стає усвідомлення значущості підняття на належний рівень конкурентоспроможності українського суспільства, що, безперечно, базується на конкурентоспроможності економіки. Для цього насамперед необхідно сформулювати в Україні інноваційну модель розвитку економіки. Щоб вийти на рівень здатності конкурувати на світових ринках, нам необхідно передовсім виявити і підвищувати рівень конкурентності наших знань та наукових надбань; певних виробництв і галузей; товарів та технологій, тому останнім часом все більше усвідомлюється необхідність стимулювання інноваційної діяльності підприємств, науково-дослідних установ і навчальних закладів одночасно з пошуком того законодавчого поля, яке дозволило б зберегти конкурентне середовище. В Україні стимулювання інноваційної діяльності регламентується Законом України «Про інноваційну діяльність», проте відповідні статті цього Закону (ст. 21 та ст. 22) практично так і не були реалізовані.

В Україні спостерігається надзвичайно низький відсоток підприємств, які впроваджують інновації – біля 25%. Тоді як в інших високорозвинутих країнах цей показник знаходиться в межах від 70 до 90%. Така низька інноваційна активність пов'язана з відсутністю оборотних коштів та недостатніми обсягами інвестиційних ресурсів, із скороченням недержавних замовлень на виконання НДДКР, відсутністю встановлених законом преференцій для інноваційних проектів, а також із дуже низьким рівнем інноваційної культури в Україні.

Основою інноваційного розвитку має бути створення ефективної інноваційної інфраструктури, одним із видів якої є технопарк, але існуюче законодавство щодо технопарків є недосконалим. По-перше, відсутні чіткі механізми та регламентовані терміни розгляду інноваційних проектів; чітко не визначені критерії відокремлення інноваційних проектів від «не інноваційних». По-друге, велика кількість

бюрократичних перешкод при відкритті технопарку. В цьому напрямі необхідно прийняти відповідні нормативно-правові акти, а також чітко визначити цілі інноваційної діяльності.

Проблема інвестицій пов'язана з вирішенням питань притоку капіталу в українську економіку, що дозволить не тільки одноразово оновити основні фонди, а й постійно оновлювати їх, запроваджуючи інноваційні технології. Слід враховувати, що цей процес є постійним і циклічним. Вкладаючи капітал, інвестор прагне отримати його з прибутком, а прибуток можливий лише у разі ефективної діяльності компанії, що, в свою чергу, неможливе без виготовлення конкурентоспроможної продукції, її ж виготовлення неможливе на застарілому обладнанні з використанням старих технологій. Для вирішення проблеми інвестицій не потрібно детально перейматися тим, як це краще зробити. Завданням держави є належне опрацювання інвестиційного законодавства і забезпечення його стабільності, усі інші питання мають вирішуватись за допомогою ринкових механізмів – інвестор сам вирішить, куди йому вкладати кошти і як реінвестувати прибуток.

Тому для зрушення в цій сфері необхідно змістовно переопрацювати законодавство про інвестиційну діяльність, іноземні інвестиції, фінансові послуги, похідні цінні папери, іпотечне кредитування, інвестиційні фонди, компанії тощо. Кожен із цих напрямів складається з кількох законів і численних підзаконних нормативно-правових актів, які потребують узгодження.

Створення інфраструктури інноваційної діяльності, комерціалізація результатів НДДКР, збереження розвинутої мережі малого інноваційного підприємництва є одним із небагатьох шляхів відновлення економіки, розвитку науки і освіти.

Отже, для переходу економіки країни на інноваційний шлях розвитку необхідне досконале нормативно-правове забезпечення. Норми про інноваційну діяльність, що містяться в багатьох актах різних галузей законодавства України і за якими інновації є складовими інвестиційного процесу, утворюють в Україні законодавчу базу для здійснення і розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності, яка має досить виразні ознаки постійного вдосконалення, але результативність її впливу на розвиток інноваційних процесів ще недостатня.

Література:

1. Тацій В. Правове забезпечення інноваційного розвитку: стан і перспективи // Економіка і право. – 2006. № 4.
2. Гнатів О. Проблеми законодавчого характеру у сфері інноваційної діяльності // Підприємництво, господарство і право. – 2006. № 3.
3. Мамутов В.К. Развитие хозяйственного законодательства и хозяйственно-правовой мысли в суверенной Украине. - Д., 2004. - 40 с.
4. Соловьев В.П. Современные тенденции формирования инновационного законодательства в Украине // Инновации. - 2004. - № 9.
5. Ионцов М. Инновационная сфера: состояние и перспективы // Экономист. – 2004. – №10.